

Festivalul dobrogean *PONTICA*, aflat la cea de-a patra ediție în anul 1974, se poate considera ca definitiv încadrat printre manifestările artistice tradiționale de prestigiu național. Creat de către organele locale de Partid și de Stat din orașul și județul Constanța pentru valorificarea resurselor spirituale locale, *Pontica* are toate șansele să-și cucerească un *profil* original, aspirând în viitor — așa cum a declarat-o primul secretar al regiunii de Partid, tov. Vasile Vilcu, în cadrul întâlnirii cu delegația Uniunii compozitorilor — chiar la o manifestare cu caracter internațional.

Anul acesta forțele artistice locale au urmărit să contribuie la îmbogățirea și colorarea festivalului *Pontica* cu elemente inedite. Dacă am sublinia doar concertul de muzică ușoară românească — cu prime audii pe tematică dobrogeană — al Teatrului *Fantazio*, surprinzătoarea evoluție artistică a coralei *Vox Maris* a Sindicatului din Municipiul Constanța, concertul coral al Liceului de muzică din Constanța și al grupului vocal popular al firșeroților (aromâni) din Dobrogea, ar fi îndeajuns pentru a concretiza dorința organizatorilor de a împrumuta manifestării culturale de pe litoral, atribute proprii de afirmare. Prezența masivă a tinerețului pe majoritatea scenelor din Constanța și Techirghiol, a transmis *Ponticei* '74 o atmosferă de căldură și entuziasm juvenil, care se pare că definește acest festival ce se bucură deja de popularitate.

Promițătoare ne-au apărut formația Corului de copii mici a Liceului de muzică din Constanța și orchestra simfonică a Teatrului muzical, ambele ansambluri conduse cu competența unor dirijori profesioniști cu experiență (Silviu Panțiru și Elena Văcărescu). În vădită ascensiune s-a prezentat și baletul Teatrului de revistă *Fantazio*, îndrumarea metodică a coregrafului Cornel Patrichi, pe linia dansului modern în special, situând astăzi acest tinăr colectiv artistic în fruntea ansamblurilor noastre de estradă. Sint. asadar, suficiente speranțe pentru o viață muzicală prestigioasă pe litoralul Mării Negre.

Desigur, proiectele locale nu se opresc aci. De pe acum se pregătesc înfăptuiri artistice viitoare de răsunet național. Două din principalele obiective ale *Ponticelor* '76 și '77 vizează spectacole muzicale de anvergură la *Tropaeum Trajani* din Adamclisi, precum și o suită de manifestări patriotice cu semnificații istorice, prilejuite de centenarul Războiului de Independență din 1877. În sala Comitetului municipal de Partid din Constanța, tov. Vasile Vilcu a făcut o largă expunere asupra proiectelor viitoarelor *Pontice*, lansând tuturor creatorilor Uniunii compozitorilor prezenți la întâlnire,

invitația de a participa cu lucrări de amplă rezonanță patriotică la susnumitele evenimente. Discuțiile deschise, fructuoase pentru ambele părți, sugestiile schimbate între compozitorii și muzicologii Uniunii pe de o parte, oamenii de cultură și organizatorii constănțeni pe de altă parte, au conturat coordonatele apropiate-*lor Pontice* în directă legătură cu posibilitățile artistice și cu valențele spirituale locale (valorificarea patrimoniului arheologic și al bogățiilor foldlor dobrogean). Ideea unor simpozioane științifice pentru a lumina trecutul muzical al Pontului Euxin pe baza imensului tezaur arheologic dobrogean, descoperit în ultimele decenii, a întrunit unanima adeziune a participanților, după cum intensificarea investigației etnomuzicologice asupra creației populare a aromânilor ar putea conduce la noi concluzii asupra etnogenezei muzicii populare românești. Așa cum sublinia președintele Uniunii compozitorilor, Ion Dumitrescu, fondul masiv de cuvinte de origine latină, prezent în folclorul firșeroților dobrogeni, precum și unele rudimente de polifonie vocală (cu acele caracteristice micro-intervale glisante), oferă suficiente puncte de referință asupra culturii muzicale populare străvechi a pământului românesc dintre Dunăre și Marea Neagră. Întâlnirea de la Comitetul județean P.C.R. Constanța — la care au luat parte compozitorii și muzicologii Ion Dumitrescu, Pascal Bentoiu, Wilhelm Berger, Mirocea Chiriac, Viorel Cosma, Florentin Delmar, Aurel Giroveanu, George Grigoriu, Mișu Iancu, Henri Mălineanu, Temistocle Popa, Laurențiu Profeta și Radu Șerban — s-a încheiat cu apelul călduros al primului secretar, tov. Vasile Vilcu, de a transmite tuturor creatorilor invitația de participare cu noi lucrări la viitoarele festivaluri de pe țărmul Mării Negre.

Manifestările muzicale din festivalul *Pontica* '74 au debutat printr-o inedită întâlnire artistică la Techirghiol, unde corurile Liceului de muzică din Constanța și grupul de foldlor autentic al comunității firșeroților locali au prezentat un program de real interes muzical și științific. Prelucrările corale ale profesorului I. Galafu, cunoscut folclorist dobrogean, au dezvăluit un original univers sonor al aromânilor, repertoriul micilor școlari în special impunându-se prin prospețimea și sinceritatea interpretării. Surpriza concertului ne-a oferit-o grupul vocal bărbătesc care a executat o suită de piese populare din străvechiul folclor dobrogean. Tematica diversă a cântecelor, cu vechi rădăcini păstorești, formele de execuție cu imitativitate liberă, pedale neașteptate, disonanțe inedite, micro-intervale de rezonanță primitivă, dar mai ales similitudinea melodică a creației aromânești cu fondul muzical românesc din Bihor și Maramureș — au conferit acestui concert caracterul revelator al păstrării unui fond spiritual de excepțională valoare istorico-artistică.

Remarcabilă rămîne atitudinea dirijoarei Elena Văcărescu de a promova în repertoriul coral al formațiilor Liceului de muzică din Constanța, piese inedite, inspirate din creația populară locală. Copiii au cîntat asemenea lucrări nu numai cu plăcere, ci și cu o impecabilă dicțiune în dialectul aromân, transformînd concertul într-o autentică lecție de măiestrie vocală și de ținută patriotică.

A doua zi, în sala Teatrului de păpuși din Constanța și la clubul marinarilor, s-au desfășurat întîlnirile de lucru între delegația Uniunii compozitorilor și tineretul local. Au urmat scurte concerte și recitaluri vocal-instrumentale, edificatoare pentru preocupările pedagogice ale tinerilor muzicieni constănțeni (s-au audiat de pildă, lucrări de M. Jora, Ion Dumitrescu, Tudor Ciortea, Alfred Mendelsohn, Paul Constantinescu, Dumitru Bughici etc.).

Concertul simfonic al orchestrei Teatrului muzical din Constanța a încheiat prima zi a *Ponticei '74*. Sub bagheta dirijorului Silviu Panțiru, corul, soliștii și formația orchestrală, au interpretat — într-o versiune inedită, cu cvartet vocal și recitator — poemul *Comunistul* de Constantin Pallade, pe versuri de Nicolae Labiș. Este o inițiativă valoroasă, promițătoare, scoaterea orchestrei din fosa teatrului, spre a susține concerte simfonice, însă asemenea manifestări trebuie să devină permanente în viața muzicală a orașului. Prefațat de muzicologul Viorel Cosma, concertul a început cu suita *Trei dansuri românești* de Theodor Rogalski, lucrare pretențioasă pentru orice formație simfonică, remarcabil tălmăcită de Silviu Panțiru.

Fără îndoială, una din manifestările de prestigiu ale *Ponticei '74* a fost reîntîlnirea cu ansamblul coral *Vox Maris* al Sindicatelor din municipiul Constanța. Sub conducerea experimentatului dirijor Boris Cobasnian, formația a realizat performanțe surprinzătoare, recent concretizate prin dobîndirea a două premii I și un premiu III la concursul de muzică corală din Italia. Ne-am aflat în fața unei excelente formații de amatori, de-a dreptul profesionalizată de Boris Cobasnian printr-o cultură vocală superioară, prin abordarea unui repertoriu pretențios, printr-o ținută scenică ireproșabilă.

Cîntece de masă și patriotice (I. C. Danielescu, Tiberiu Olah, Boris Cobasnian, George Grigoriu), coruri populare și prelucrări de folclor (D. D. Botez, Nicolae Ursu, Tudor Jar-da, Gheorghe Dima, Sigismund Toduță, Dariu Pop, Alexandru Pașcanu) s-au împletit admirabil cu lucrări din repertoriul universal, executate în limbile engleză și italiană (Claudio Monteverdi, John Wilbye). Corala *Vox Maris* a adoptat tehnica de interpretare a *Madrigalului* bucureștean (emisiunea vocală *non-vibrato*, nuanțe sonore pastelate, staccaturi frecvente), reușind efecte artistice deosebite, care situează ansamblul constănțean în fruntea formațiilor amatoare din țara noastră. Este un drum artistic promițător, îmbucurător pentru mișcarea corală, hotărît de succese trainice în viitor, dar totodată periculos dacă manierismul *Madrigalului* nu va fi evitat (lipsește nuanța de *forte* din interpretare, silabele exagerat de punctate în muzica populară deformează pe alocuri naturaleta versului original).

Sîntem convinși că experiența dirijorului Boris Cobasnian va învinge aceste dificultăți inerente începutului și *Vox Maris* își va croi calea personalității sale interpretative. În orice caz, orașul Constanța dispune în prezent de un cor de nivel artistic superior, capabil să dea viață trainică unor partituri de reală dificultate profesională.

Tot atît de semnificativă s-a dovedit și reîntîlnirea cu ansamblul de estradă al Teatrului de revistă *Fantazio*, al cărui animator, Aurel Manolache, merită stima compozitorilor noștri de muzică ușoară (fiindcă pe aceea a spectatorilor și-a dobîndit-o cu prisosință). Concertul cu prime audiții de muzică românească a însemnat un veritabil tur de forță al interpreților, munca de elaborare și încheiere a programului — axat aproape integral pe tematică locală — împletindu-se cu efortul artistic de a transforma spectacolul într-un eveniment al *Ponticei '74*. Și trebuie să recunoaștem că Aurel Manolache și soliștii Ilona Moțica, Vali Manolache, Dan Spătaru, Romel Stănciugel, tînăra debutantă Györy Klara ș.a. au reușit să slujească cu dăruire creația noastră contemporană. Dacă pe Dan Spătaru nu l-am aflat într-o

Schönberg

de Zeno VANCEA

„formă“ vocală prea bună (a apărut pe scenă cu textele cintecelor... în mapă), în schimb pe Györy Klara, noua achiziție a constănțenilor, am admirat-o fără rezerve mai ales în improvizatiile „stil Urziceanu“ (atenție la pastişare!).

Din întregul concert de muzică ușoară românească s-au impus melodia gravă, *La Pontul Euxin* de Radu Șerban (versuri de Aurel Storin), piesă de rezonanță patriotică, cu ecouri de odă; originala piesă *Doină, fată dulce* de George Grigoriu (textul de Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu), o reușită încercare de valorificare a lirismului popular în muzica ușoară; apoi *Romanța crizantemelor* de Henri Mălineanu (versuri de H. Negrin) și *Te-ai născut din spuma mării* de Mișu Iancu (poezia de Sașa Georgescu), două lucrări de efuziune lirică, inspirate, cu o melodică bogată. Piesele vesele, ritmate, sprințare, și-au aflat întrudhiparea în partiturile semnate de Aurel Giroveanu (*Drumuri dobrogene*). Florentin Delmar (*Doi pescăruși dansează*), Andrei Proșteanu (*La Murfatlar*), Temistocle Popa (*Și băieții din Constanța*), Aurel Manolache ș.a. O lucrare elaborată cu știința deplină a armoniei și orchestrației, a realizat compozitorul Laurențiu Profeta (*Pescăruși îmi poartă dorul*), formația Teatrului de revistă *Fantazio* dovedindu-se — ca de altfel de-a lungul întregului spectacol — la înălțimea exigențelor artistice. Recitalul actoricesc al inepuizabililor comici Jean Constantin și Gelu Manolache, precum și evoluțiile pline de fantezie ale ansamblului de balet din partea a doua a reprezentației, au întregit o seară de ținută artistică, elocventă pentru seriozitatea și dăruirea ce caracterizează colectivul din Constanța.

După o vizită de documentare la monumentul roman, *Tropaeum Trajani* de la Adamclisi (aflat în plină restaurare) și după o surprinzătoare întâlnire în comuna Ostrov de pe malul Dunării cu doi excelenți lăutari (violonistul Gheorghe Parnica și acordeonistul Emilian Nedelcu), scurtul popas al delegației Uniunii compozitorilor la *Pontica '74*, a luat sfârșit.

În ciuda eforturilor organizatorilor și a rezultatelor pozitive obținute pînă acum, festivalurile *Pontica* nu dispun de integrala valorificare a resurselor locale. Desigur că principala preocupare de viitor va fi aceea a conturării pregnante a profilului manifestării. Apoi, atragerea unui public permanent în sălile de concert și mai ales, alegerea unui auditoriu avizat la dialogurile cu invitații Uniunilor de creație, astfel ca întâlnirile de lucru să se transforme într-o veritabilă operă de culturalizare a maselor — rămîn în continuare cerințe deschise pe agenda *Ponticelor*.

Manifestare cultural-artistică în plină afirmare, *Pontica '74* a adăugat siragului anual de acțiuni culturale românești de pe litoral, încă o verigă strălucitoare a capacității creatoare a oamenilor de artă de pe meleagurile Dobrogei.

V. KOZANIAN

La 13 septembrie s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Arnold Schönberg, unul dintre reformatorii cei mai radicali din cîți a cunoscut istoria muzicii, ale cărui inovații în domeniul limbajului muzical și al tehnicii componistice au avut un rol deosebit de însemnat în procesul de dezvoltare a artei sonore din secolul XX.

La o vîrstă cînd impresiile muzicale au un rol hotărîtor asupra procesului de formare a unui viitor compozitor, Schönberg asculta cu multă însuflețire lucrările lui Wagner și Brahms pe care critica muzicală conservatoare, în frunte cu Eduard Hanslik, îi prezenta drept cei doi poli opuși ai muzicii din timpul lor. Cunoșcînd temeinic creația celor doi maeștri, Schönberg nutrea pentru ambii o

Arnold Schönberg s-a născut la 13 septembrie 1874, la Viena, și a murit în anul 1951 la Los Angeles, California. După ce de mic copil începuse să cînte la vioară, la vîrsta de numai opt ani, deși avînd încă puține cunoștințe teoretice însușite ca autodidact, compune deja mici piese. În timpul anilor de liceu, mînat de o pasiune innăscută pentru muzică, asociindu-se cu cîțiva colegi, tînărul Schönberg face în mod regulat muzică de cameră, ceea ce îl stimulează de a scrie cîteva lucrări pentru formația din care făcea parte. Schönberg va urma un studiu mai temeinic abia la vîrsta de 21 ani, cînd ia lecții de contrapunct cu compozitorul Alexander von Zemlinski, polifonia devenind unul din componentele principale ale modului său de exprimare. Schönberg a luptat ani de-a rîndul cu mari dificultăți materiale, trăind la începutul carierei sale din salariul de dirijor al unui cor muncitoresc și din onorariile primite pentru orchestrarea unor piese de muzică ușoară și de operetă. În 1901 este angajat ca dirijor la Berlin al *Cabaretului literar* al lui Wolzogen. În anul 1903 se întoarce la Viena, unde funcționează ca profesor al unei școli libere de muzică. În acești ani întretine legături muzicale cu Gustav Mahler care va fi unul din protectorii săi. Abia după ce unele compoziții ale sale au stîrnit o deosebită vîlvă în cercurile muzicale, Schönberg primește în 1911 postul de profesor de compoziție la *Conservatorul Stern* din Berlin. Neîntîlnind în acest oraș suficientă înțelegere pentru creația sa, el se întoarce la Viena unde trăiește din lecții particulare, avînd numeroși elevi, veniți din toate părțile lumii. La ocuparea Austriei de către Hitler, el pleacă în America, unde ocupă postul de profesor la Universitatea din Boston, apoi pînă la moartea sa cel de director muzical al Universității din California.